

STA:n roolista ja muusta

STA-webinaari 2.12.2020

Sisältö

- STA:n ja toiminnanharjoittajan rooli lainsäädännössä
- STA:n käyttövelvoite
- STA:n rooli
- STA yhteistyöelin

SÄTEILYTURVAKESKUS
STRÅLSÄKERHETSCENTRALEN
RADIATION AND NUCLEAR SAFETY AUTHORITY

STA:n ja toiminnanharjoittajan rooli lainsäädännössä

Vastuut SL:ssä melko selkeät toiminnanharjoittajan:n ja STA:n välillä:

- 22 § Vastuu säteilyturvallisuudesta:

Toiminnanharjoittaja vastaa toiminnan säteilyturvallisuudesta. Tätä vastuuta ei voida siirtää toiselle.

- 32 § Asiantuntijoiden käyttäminen
- 40 § Säteilyturvallisuuksiintuntijan hyväksynnän peruuttaminen ja toiminnan kieltäminen:

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa asiantuntijan hyväksynnän

STUK:in rooli

- 14 § Säteilyturvakeskus
Säteilyturvakeskus valvoo tämän lain noudattamista, jollei muualla toisin säädetä.

- Hallintolaki 8 §: Neuvonta
Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta.

Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen

- **STUK ei tee yleisiä linjanvetoja, jotka olisivat verrattavissa ennakkopäätöksiin**
 - Paluuta ST-ohjemaailmaan ei ole
 - Asiat ratkaistaan hakemuksesta tai muuten ratkaistavaksi tulleina
 - Sammioon voidaan koota esimerkkejä ratkaisujista

STA:n käyttövelvoite Vna 17 § perustelut

- Toimintaa aloitettaessa STA varmistaa, että
 - säteilytoiminnan luokitus on tehty oikein ja että järjestelyt työpaikalla ovat lähtökohtaisesti asianmukaiset ja vaatimusten mukaiset (esimerkiksi laitteen asennus on turvallinen ja merkinnät on tehty)
 - täysin uutta toimintaa tai toiminnan laajennusta
 - työntekijöiden ja väestön säteilyturvallisuuden varmistaminen, Vna 18 §
- Luokassa 3 asiantuntijan tulisi olla aina tarvittaessa käytettävissä
 - Säteilyturvallisuusvastaava ja toiminnanharjoittaja voivat olla tähän yhteydessä, jos eteen tulee jokin uudentyyppinen tilanne, jossa tarvitaan säteilyturvallisuusasiantuntijan neuvoja.
- Tiiviisti mukana säteilytoiminnassa:
 - tuntee ja ymmärtää syvällisesti säteilytoiminnan, jotta voi antaa neuvoja
 - toistuvia käyntejä paikan päällä, jollei samaa ymmärrystä voida muuten hankkia
 - erityisesti teollisuudessa ja tutkimuksessa voitaisiin toistuvien käyntien sijaan käyttää osittain myös etäyhteyksiä
- Lämpövalaisulaitteet sekä suojatut analyysilaitteet: jos tarvitaan neuvoja
 - STA:n käyttämättä jättäminen siis sallittua, jos neuvoja ei tarvita
 - Tässäkään tapauksessa STUK ei ole toimintaa koskevien neuvojen antaja (vrt. HL 8 §)

STA:n käyttövelvoite - yleistä

- Kaupallisessa toiminnassa (STA konsultti) työtä tehtäneen aina sopimukseen perustuen
 - Sopimuksen sisältö yksityisoikeudellinen asia
 - Säteilylainsäädäntö ei määrittele sitä, millaiseen sopimukseen tai järjestelyyn toiminnanharjoittajan ja STA:n välinen yhteistyö perustuu.
- STA:n käytön variaatioiden vuoksi STUK ei ohjaa STA:n käyttöön liittyviä käytännön ratkaisuja yksityiskohtaisesti etukäteen
 - STA:n käyttäminen voi pieniriskisessä toiminnassa rajoittua neuvojen pyytämiseen tarvittaessa tai painottua esimerkiksi toiminnan aloittamisvaiheeseen
 - Vaativassa toiminnassa STA:n on oltava tiiviisti mukana toiminnassa ja käyttötarve voi olla jatkuvaa
 - Toiminnanharjoittajan pitää pystyä osoittamaan vaatimusten noudattaminen
- STUK valvoo, että STA:ta käytetään lain vaatimalla tavalla ja puuttuu asiaan, jos näin ei ole
 - Reaktiivisesti: kun asia tulee tietoon
 - Proaktiivisesti: tarkastuksilla ja muulla valvonnalla esim. kyselyillä, selvityspyynnöillä, ...
 - Jos jokin asia tulee STUKille päätettäväksi, STUKilla ratkaisuvollisuus

STA:n käyttövelvoite - yleistä

- STUK voi tarvittaessa myös puuttua asiantuntijan käyttämiseen esim. hakemusta käsitellessään
 - Hakemus ja STA:n käyttövelvoite ovat kuitenkin erillisiä valvontaprosesseja
 - Esim. luvan myöntämisen kriteerit on annettu SL 48 §:ssa
 - Hakemuksen lisätietopyynnössä voi olla maininta STA:n käyttövelvoitteesta / kehotus käyttää STA:ta
- STA:n käyttö myös TA jälkeen
 - STUK voi ilmoittaa STA:n käyttövelvoitteesta tai jopa kehottaa siihen
 - Esim. selvityspyyntö
 - Pakkokeinoja ei ole käytetty
 - Vrt. Vna 17 § ja 18 §
 - Uudet luvat, toiminnan muutokset (hakemukset -> TA päivitys)
- STA:n käytöstä säädetään VNa 18 §:ssä.
 - Toiminnan luokka ei vaikuta tähän

STA:n rooli

- STA vastaa neuvoistaan, toiminnanharjoittaja toiminnastaan
 - STA:lla ei ole velvoitetta varmistua neuvojen toteuttamisesta
 - Riippuu myös millainen sopimus on tehty
- STA:n pätevyysala hyvin laaja
 - STA:lla vastuuta siinä, missä asioissa antaa neuvoja
- STA voi toimia STV:nä aina
 - Jos luvanhaltijan palveluksessa
 - Ulkopuolisena konsulttina
 - Tällöin vastuiden ja velvoitteiden kuvaaminen johtamisjärjestelmässä tärkeää
 - Sopimus varmaankin tehtävä, jossa nämä kuvataan
 - STV:n vastuista ei ole säädetty
 - Johtamisjärjestelmässä oltava vaaditut asiat
- STA:ta käytettävä myös turvallisuusarvioiden jälkeen
 - Laajuus ja tapa riippuu toiminnasta

STA yhteistyöelin

- Muutamassa vastauksessa esitettiin ajatus, että STA:t voisivat järjestäytyä ja perustaa esim. yhdistyksen
 - Vrt. <https://www.turvallisuusneuvonantajat.fi/>
- Yhdistyksellä voisi olla rooli esim. hyvien käytäntöjen laatimisessa, säädöksistä lausumisessa, ...
 - Muut sidosryhmät
- Terveysturvallisuudessa pitkät perinteet, esim. Sairaalfyysikot Ry
 - <http://www.sairaalfyysikot.fi/>

